



## SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMININ MEB ÖZEL ALAN ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

THE ANALYSIS OF CLASSROOM TEACHER GRADUATE PROGRAMMES  
REGARDING MEB(MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION) TEACHER  
PROFICIENCIES IN SPECIAL FIELDS

Ebubekir ÇAKMAK<sup>1</sup>

Filiz CİVELEK<sup>2</sup>

### Öz

Eğitim sisteminin en önemli değişkenlerinden birisi öğretmendir. Öğretmenin sahip olduğu mesleki beceri ve yeterliklerin öğrenme-öğretme sürecini etkilemesi olasıdır. Bu nedenle öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler konusunda araştırmacılar ve YÖK'ün yanı sıra MEB' tarafından farklı çalışmalar yapılmıştır. Milli eğitim Bakanlığı (MEB) 2008 yılında yaptığı çalışma ile sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken özel alan yeterliklerini belirlemiştir. Öğretmen yetiştiren kurumlarda sağlanan eğitimin de belirlenen yeterliklerle uyumlu olması beklenir. Bu çalışmada, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından belirlenmiş olan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerini hangi ölçüde karşılayabildiği incelenmiştir. Betimsel nitelikteki bu çalışmada, ders içeriklerinin yeterliklerle tutarlılığı doküman incelemesi yöntemi, var veya yok tekniği kullanılarak incelenmiştir. Verilerin analizi ve grafikleştirme QSR Nvivo 10 nitel veri analiz paket programı deneme sürümü kullanılmıştır. Araştırma sonunda Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nin, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde büyük ölçüde (%85 oranında) karşılandığı görülmüştür.

**Anahtar Sözcükler:** Öğretmen yeterliği, sınıf öğretmenliği lisans programı, ilişkilendirme

### Abstract

One of the most important variables of the education system is the teacher. The vocational skills and proficiencies that teachers have are likely to affect the learning-teaching procedure. For this reason, in addition to independent researchers and Board of Higher Education (YOK), Ministry of National Education (MEB) have also conducted various studies about the proficiencies that teachers must have. MEB defined the fields of special proficiencies in a study conducted in 2008. The education provided in the institutions that train teacher candidates is expected to fit the defined proficiencies. In this study it was analyzed to what extent the Classroom Teachers Special Fields of Proficiencies defined by YÖK and Classroom Teachers Special Field Proficiencies determined by MEB respond to these criteria.. In this qualitative research, the consistency of course contents with proficiencies was analyzed by using document analysis and available/ absent technique. For the analysis and graphics, QSR Nvivo 10 qualitative data analysis package trial version was used. As a result of the study, it was found out that Classroom Teachers Special Fields of Proficiencies met the expectations of the course contents of Classroom Teaching Graduate Schools to a great extent (85 %).

**Key Words:** Teacher proficiencies, classroom teacher graduate programme, curriculum integration

<sup>1</sup> Yrd. Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. İlköğretim Bölümü. [cakmak\\_e@ibu.edu.tr](mailto:cakmak_e@ibu.edu.tr)

<sup>2</sup> Yüksek Lisans Öğrencisi. AİBÜ. Sınıf Öğretmenliği Y. Lisans Programı. [filizcivelek2009@hotmail.com](mailto:filizcivelek2009@hotmail.com)

## 1. GİRİŞ

Öğretmenlik mesleği, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun “Üçüncü Kısım”, 43. Maddesinde; “Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır.” şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 1973).

Eğitim sisteminin en stratejik öğelerinden birinin öğretmen olduğu (Bursalıoğlu, 2002) ve öğretmenin sahip olduğu niteliklerin sürdürülecek öğrenme-öğretme süreci etkinliklerini de etkileyeceği belirtilmektedir (Uğurlu ve Polat, 2011). Dolayısıyla eğitim amaçlarına ulaşılmasının, büyük oranda öğretmenin sınıf ortamındaki performansına bağlandığı dile getirilmektedir (Baloğlu, 2001).

Öğretmenin, araştırmacılar tarafından eğitim sisteminin ve öğrenme öğretme sürecinin, en önemli değişkenlerinden biri olarak vurgulandığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenin sahip olduğu niteliklerin öğrencilere sağlanacak eğitimin niteliğini, haliyle de eğitim amaçlarına ulaşılmasını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemesi olasıdır.

Sağlanan eğitimle, öğrencilerin istenilen seviyeye gelebilmeleri için öğretmenlerin bazı alanlarda yeterliklere sahip olmaları gerekmektedir (Kuran, 2002). Yeterlik kavramı, bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özellikler olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2004: 291). MEB’e göre ise yeterlik kavramı; öğretmenin her bir ana görev kapsamında işlem karakterinde, kendi içinde bütünlüğü olan, meslek içinde tekrarlanan, daha alt işlem basamaklarına ayrılabilen, başkaları ile bir araya gelerek farklı görevlerin yapılmasını sağlayan, süresi tam olarak belirlenemese de dakikalarla sınırlı bir zaman diliminde yapılabilen, gerektiğinde bir başkasına devredilebilir nitelikte olan, alt görevler olarak tanımlanmıştır (MEB, 2002). Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmen yeterliklerini belirlemede; ölçülebilirlik, genellik, bütünlük, tekrarlanabilirlik ve işlevsellik ölçütlerini dikkate aldığı görülmektedir.

Araştırmacılar tarafından vurgulanan öğretmen yeterliklerine bakıldığında ise; öğretmenin alanı ile ilgili gelişmeleri izleyebilen, okuyan, araştıran, insanı ve onun özelliklerini tanıyan çevresinde gelişen olaylara duyarlı, çevresinin kendinden beklentisini algılayabilen ve bunlara yanıt verebilen, başarısızlıktan yılmayan, kendisi ile ilgili eğitim olanaklarını değerlendiren, teknolojiyi kullanan ve kullandıran (Özdemir & Sönmez, 2004:4) gibi niteliklerin ele alındığı görülmektedir.

Bir başka araştırmada ise öğretmen yeterliğini artırma konusunda sağlanan eğitim içeriğine dikkat çekilerek lisans programlarında konu alanı ve meslek bilgisi içeriğinin dengeli şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bu dağılımın; alan bilgisinin içeriğinin % 62.5, genel kültür içeriğinin % 12.5 ve öğretmenlik meslek bilgisine yönelik içeriğin ise % 25 oranında olması gerektiği (Köktaş, 2003: 63) ileri sürülmüştür.

Öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin ve yeterliklerin belirlenmesi konusunda farklı çevrelerce, farklı ölçeklerde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’de öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar 2002 yılında AB tarafından desteklenen Temel Eğitime Destek Projesi (TEDEP) ile başlamıştır. Öğretim elemanları, müfettişler ve öğretmenlerin katılıp farklı ülkelerin öğretmen yeterlikleri incelenmiştir. Bu çalışmada belirlenen, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri; kişisel ve mesleki değerler-mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisi şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006).

Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında ise ilköğretim öğretmen adaylarının sahip olması gereken mesleki yeterlikler 8 genel madde ve Sınıf Öğretmenliği öğretmen adaylarına yönelik 30 özel alan yeterliği (Ekinci ve Öter, 2010) belirlenmiştir.

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından öğretmen niteliklerinin arttırılmasına yönelik gerçekleştirilen çeşitli çalışmalar da söz konusudur. YÖK tarafından gerçekleştirilen çalışmalardan birisi de eğitim fakültelerinde uygulanacak programlara yöneliktir. Buna göre programların ders içerikleri ile ilgili olarak, 5-11 Mart 2006 tarihlerinde yapılan “Eğitim Fakülteleri Program Geliştirme Çalıştayı”nda hazırlanmış olan taslaklar, fakültelerden alınan görüşlerle geliştirilmiştir. Bu çalıştayda programlara bazı yenilikler getirildiği gözlenmiştir. 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programlarındaki değişikliklerden bazıları şu şekildedir: Programlar genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içermektedir. Bu oranlar ve ders saatlerinin öğretmenlik dallarına göre farklılık taşıyabileceği belirtilmektedir. Genel kültür derslerinin oranlarının artırıldığı belirtilmiştir. Yapılan değişikliğin amacı YÖK tarafından; üniversite düzeyinde yetiştirilen öğretmen adayına aydın bir kişide bulunması gereken entelektüel donanımı kazandırmak şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca içeriğin Milli Eğitim Bakanlığı’nın ilgili kademe için hazırladığı ders öğretim programları ile ilişkilendirilmesinin dikkate alındığı belirtilmiştir (YÖK, 2006).

Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da benzer çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilk önce 2006 yılında “Genel Öğretmen Yeterlikleri (MEB, 2006)” ardından da 2008 yılında “Özel Alan Yeterlikleri (MEB, 2008)” başlıklı çalışmaları yayımlayarak Türkiye’de öğretmenlerin sahip olması gereken standartların belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalıştaylar sonucu Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesi olarak belirlenmiştir. Daha sonra bakanlık makamının 17/04/2006 tarihli onayı ile yürürlüğe girmiş ve 2590 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır.

Özel Alan Yeterlikleri ise bakanlık makamının 4 Haziran 2008 ve 25 Temmuz 2008 tarihli onaylarıyla yürürlüğe girmiştir. Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri 8 Yeterlik Alanı, 39 yeterlik ve bu yeterliklere ait 214 performans göstergesinden oluşmaktadır. Bu yeterlik alanları:

- Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim
- İzleme ve Değerlendirme
- Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum ile İlişkiler
- Sanat ve Estetik
- Dil Becerilerini Geliştirme
- Bilimsel ve Teknolojik Gelişim
- Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme
- Beden Eğitimi ve Güvenlik şeklinde sıralanmaktadır.

Alan yeterlikleri belirlenirken performans göstergelerinde bir düzey belirleme çalışması yapılmış ve düzey olarak A1, A2, A3 olarak belirlenmiştir (MEB 2008). Bu yeterlilik düzeyleri ise şu şekilde tanımlanmıştır:

*“A1 DÜZEYİ: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.*

*A2 DÜZEYİ: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.*

*A3 DÜZEYİ: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir”*(MEB, 2008).

Öğretmen yetiştirme ve niteliklerinin belirlenmesi konusunda hem MEB hem de YÖK tarafından çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortaya konulan özel ve genel alan yeterlikleri ile Türkiye’de öğretmenlerin belirlenen standartlara erişmelerinin amaçlandığı söylenebilir. Öğretmenlik yeterlik ve nitelikleri konusunda en önemli paydaşlardan biri kuşkusuz öğretmen yetiştiren kurumlardır. Öğretmen adaylarının örgün eğitim gördüğü yükseköğretim kurumları ile öğretmenlik mesleği konusunda en önemli istihdamı sağlayan Milli Eğitim Bakanlığı’nın yetiştirilecek Öğretmenlerin Yeterlikleri ve sahip olmaları gereken nitelikler bakımından tutarlı olmaları beklenir. Öğretmen yetiştirme programlarının beklentiler ölçüsünde güncellenebilmesi ve öğrenim gören öğretmen adayları bakımından bu tutarlılığın ne ölçüde gerçekleştirildiğinin araştırılması önem taşımaktadır.

MEB tarafından ortaya konulan Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri bakımından öğretmenlerin ve aday öğretmenlerin yeterlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Avcı ve Cinoğlu (2012) tarafından yapılan “*Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Görüşleri*” araştırma sonuçlarına göre; Sınıf Öğretmenlerinin kendi algılarına göre 8 yeterlik alanındaki yeterlik düzeylerine bakıldığında, tüm yeterlik alanlarında kendilerini A2 düzeyinde kabul ettikleri görülmektedir. Sınıf Öğretmenlerinin kendi görüşlerine göre Özel Alan Yeterliklerine sahip olma düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan araştırma Kilis ili merkez ilçesinde görev yapan 222 Sınıf Öğretmenine uygulanmış ve MEB’in Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerine göre uyarlanan anket kullanıldığı belirtilmiştir. Öğretmenlerin kendi yeterlik düzeylerini belirlemeye yönelik görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre hiçbir yeterlik alanında anlamlı bir fark görülmediği, fakat eğitim düzeyi ve kıdem değişkenine göre bazı farklar bulunduğu belirtilmiştir.

Demiral, Baydar ve Gönen (2010) tarafından yapılan “*Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri*” başlıklı araştırmaya göre; Sınıf Öğretmenleri tüm Özel Alan Yeterliklerini az veya çok kazanmaktadırlar, Eğitim Fakültelerinde okuyan Sınıf Öğretmeni adaylarının, Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri hakkında benzer düşüncelere sahip olduğu belirlenmiştir.

Yüksek Öğretim Kurumu tarafından belirlenmiş olan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı içeriğinin, MEB tarafından belirlenen Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri ile de tutarlı olması beklenir. Ancak alanyazında Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri’nin Sınıf Öğretmeni öğretmen yetiştirme programındaki derslerle ne ölçüde örtüştüğüne yönelik bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu araştırmada, Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim dallarında uygulanan ve içerikleri YÖK tarafından belirlenmiş olan Lisans programının(kur tanımlarının), MEB tarafından belirlenen Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliliklerini (2008) hangi ölçüde karşılayabildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ulaşılan bulgulardan hareketle de Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları’na yönelik önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Dolayısıyla bu araştırmada YÖK tarafından belirlenmiş Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içerikleri ile MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- 1- Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde, MEB Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri ne ölçüde karşılanmaktadır?
- 2- Lisans Programı ders içeriklerinde, MEB Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri’nin farklı yeterlik alanlarına göre karşılanma durumu nasıldır?

Bu araştırmada ele alınan yeterlikler, yalnızca Sınıf Öğretmenliğine yönelik MEB Özel Alan Yeterlikleri ile sınırlıdır. Bunun yanı sıra Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nda; 37’si alan ve alan

eğitimi dersi (1 tanesi seçmeli), 13'ü öğretmenlik meslek bilgisi dersi (1 seçmeli), 15'i genel kültür dersi olmak üzere toplam 65 ders bulunmaktadır. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında yer alan derslerin 1'i alan ve alan eğitimi, 1'i de öğretmenlik meslek bilgisi dersi olmak üzere 2 seçmeli ders bulunması ve bu derslerin seçiminin bölümlere bırakılması nedeniyle bu derslerin çıkarılması kararlaştırılmıştır. Doküman incelemesi 36 alan ve alan eğitimi dersi, 12 meslek bilgisi dersi, 15 genel kültür dersi (kur tanımı) ile sınırlandırılmıştır.

## 2. YÖNTEM

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda uygulanan ve içerikleri YÖK tarafından belirlenmiş olan lisans programı ders kur tanımlarının, MEB tarafından belirlenen Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri'ni hangi ölçüde karşılayabildiğini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma, betimsel nitelikte olup verilerin analizinde, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

### 2.1.Verilerin Çözümlemesi

Araştırma "sayısallaştırma" yoluyla sunulup "var veya yok" tekniği kullanılmıştır. "Var veya yok" tekniği ilgili kategori, dokümanda var ise "1"değeri, yok ise "0" değeri verilebilir şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu tekniğe göre performans göstergelerini gerçekleştirmeye yönelik derslere "1", performans göstergelerini gerçekleştirmeye yönelik olmayan derslere "0" değeri verilerek ilgili dokümanlar incelenmiştir.

Araştırma verilerinin çözümlenmesi, Sınıf Öğretmenliği eğitimi alanında uzman iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Öncelikle veriler araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız olarak kodlanmıştır. Daha sonra kodlamalara ilişkin raporlar karşılaştırılarak tutarlı olmayan bulgular tartışılmıştır. Yapılan tartışmalar sonucunda kodlamalara son şekli verilmiş ve doküman incelemesi tamamlanmıştır. Verilerin çözümlenmesi ve grafikleştirilmesi QSR NVivo10 nitel veri analiz paket programı deneme sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

## 3. BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular, yukarıda belirtilen araştırma soruları çerçevesinde sırasıyla başlıklar halinde ele alınarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

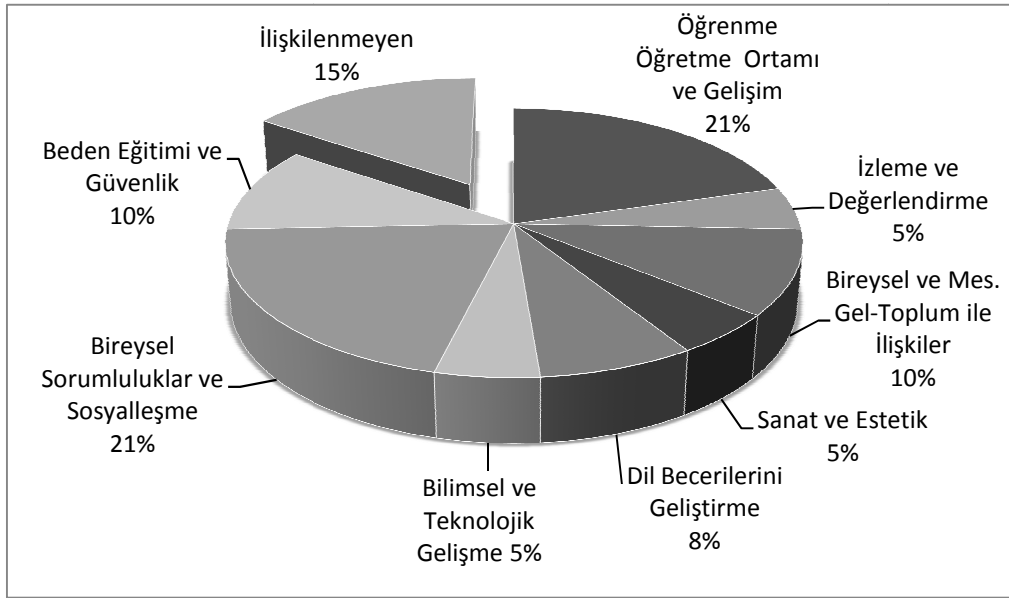
### Lisans Programında Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerinin Karşılama Durumu

Birinci araştırma sorusu kapsamında Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde, MEB Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri'nin ne ölçüde karşılandığı incelenmiştir. Bu çerçevede alan ve alan eğitimi dersleri, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ve genel kültür dersler içeriklerinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2008 yılında belirlenen yeterliklerin karşılama durumu analiz edilmiştir.

Analiz sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı'nca 2008 yılında Sınıf Öğretmenliği için belirlenen toplam 39 alt yeterliğinden 33'ünün Yüksek Öğretim Kurumu tarafından oluşturulan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerince karşılandığı belirlenmiştir. Başka bir ifade ile Lisans Programında alan eğitimi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür ders gruplarında yer alan ders içeriklerinin Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerini büyük ölçüde (%85) karşıladığı görülmüştür. Ders içeriklerinde karşılanamayan yeterlik oranının ise %15 olduğu belirlenmiştir.

MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri sekiz farklı yeterlik alanından oluşmaktadır. Araştırmada Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde karşılanan Özel Alan Yeterlikleri'nin yeterlik alanlarına göre karşılanma durumları da incelenmiştir. Elde edilen bulgular Grafik 1'de sunulmuştur.

Grafik 1. Yeterlik Alanlarına Göre Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerin Karşılanma Durumları

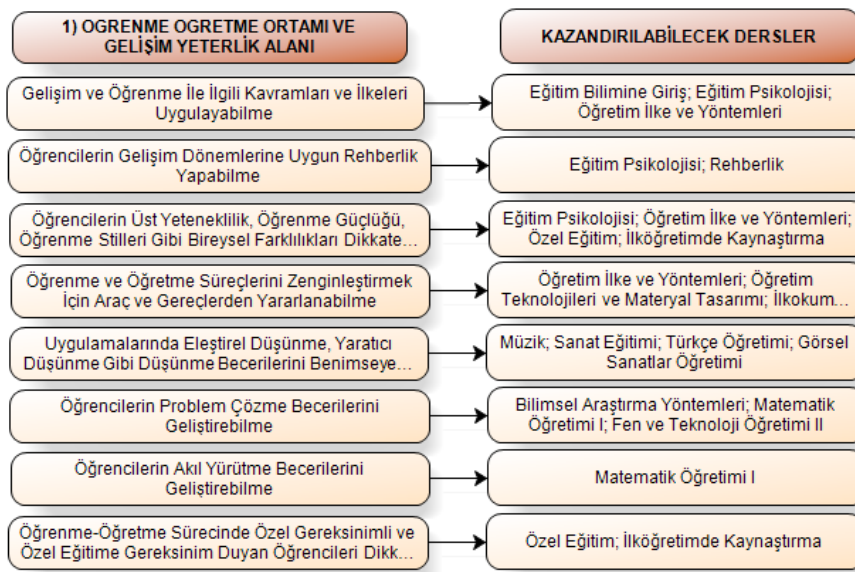


Grafik1 incelendiğinde sekiz farklı yeterlik alanına göre Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri'nin Lisans Programı ders içeriklerinde karşılanma durumları görülmektedir. Buna göre en fazla (%21 ile) “*Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim*” ile “*Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme*” yeterlik alanlarına ait alt yeterliklerin karşılandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra ikinci olarak (%10 ile) “*Beden Eğitimi ve Güvenlik*” ile “*Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum ile İlişkiler*” yeterlik alanlarına ait alt yeterliklerin karşılandığı dikkat çekmektedir. Ayrıca “*Dil Becerilerini Geliştirme*” (%8), “*İzleme ve Değerlendirme*”, “*Sanat ve Estetik, Bilimsel ve Teknolojik Gelişme*” (%5), yeterlik alanlarına ait alt yeterliklerin karşılandığı görülmektedir. Ancak %15’lik bir bölümün ise yeterlik alanlarındaki alt yeterliklerce karşılanmadığı görülmektedir.

## Programda Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri'nin Yeterlik Alanlarına Göre Karşılanma Durumu

Araştırmada Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'nda, Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri'nin yeterlik alanlarına göre karşılanma durumu da incelenmiştir. Buna göre içerik analizi sürecinde sekiz farklı yeterlik alanındaki performans göstergelerinin, lisans programındaki hangi ders içeriklerinde kapsandığı belirlenmiştir. Birinci yeterlik alanı olan “Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim” kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılabilceğine ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

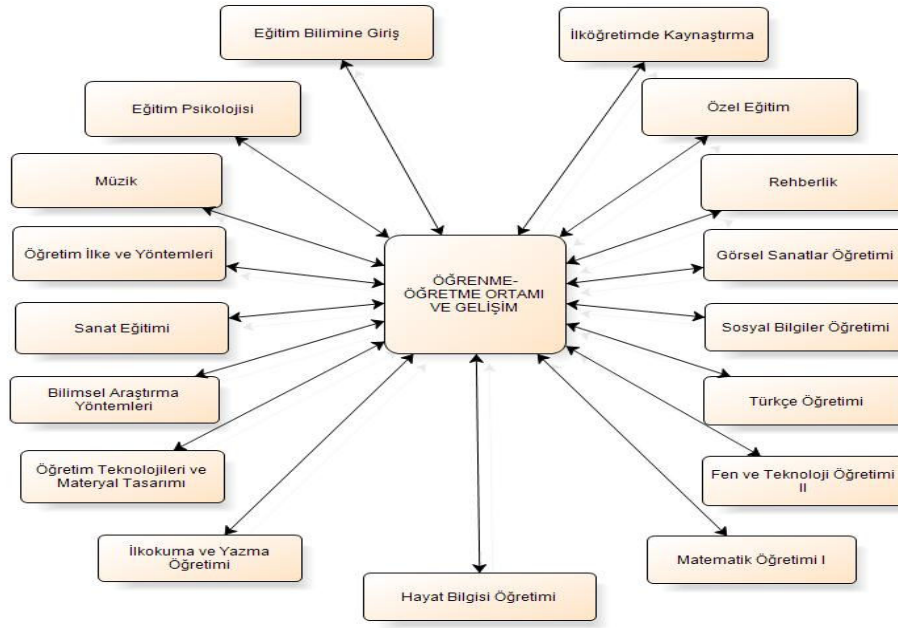
Tablo 1: Birinci Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırılabilceği Dersler



Tablo 1 incelendiğinde, Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim yeterlik alanında belirlenen sekiz farklı alt yeterliğin tümünün Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerde karşıldığı görülmektedir. Ayrıca Tablo 1’de Eğitim Psikolojisi ve Öğretim İlke ve Yöntemleri derslerinin bu yeterlik alanında üçer alt yeterliliği karşılayacak içerikte olduğu tespit edilmiştir. Yine Özel Eğitim, İlköğretimde Kaynaştırma ve Matematik Öğretimi I derslerinin bu yeterlik alanında ikişer alt yeterliliği karşılayacak içerikte olduğu dikkat çekmektedir. Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim yeterlik alanı, alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler ise Grafik 2’de sunulmuştur.



Grafik 2. Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 2’de Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim yeterlik alanındaki sekiz farklı alt yeterliğin programda yer alan 17 farklı ders içeriği ile karşılanabilir nitelikte olduğu görülmektedir.

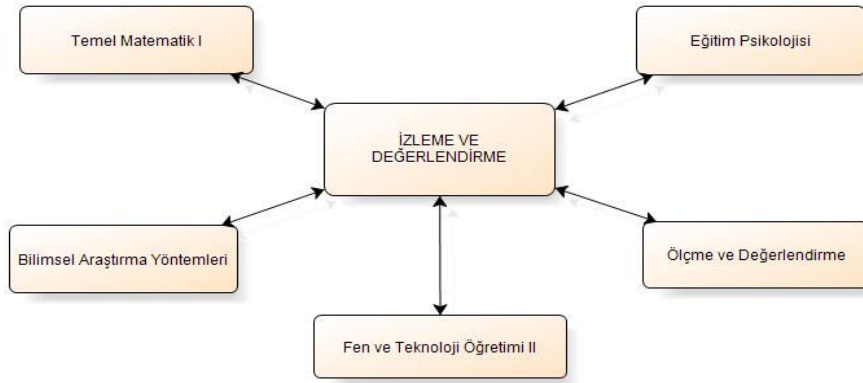
İkinci yeterlik alanı olan İzleme ve Değerlendirme kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. İkinci Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırılacağı Dersler

2) İZLEME VE DEĞERLENDİRME	KAZANDIRILABİLECEK DERSLER
Öğrencilerin, Öğrenim Sürecinde Gelişim Düzeylerini İzleyebilme	Eğitim Psikolojisi; Ölçme ve Değerlendirme; Fen ve Teknoloji Öğretimi II
Öğretim Sürecinde Uygulanan Ölçme Aracından Elde Edilen Verileri Değerlendirebilme	Temel Matematik I; Bilimsel Araştırma Yöntemleri; Ölçme ve Değerlendirme

Tablo 2 incelendiğinde İzleme ve Değerlendirme yeterlik alanında belirlenen iki farklı alt yeterliğin ikisinin de Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerde karşılandığı görülmektedir. Ayrıca Tablo 2 incelendiğinde *Ölçme ve Değerlendirme* dersinin bu yeterlik alanında ikişer alt yeterliği karşıladığı tespit edilmiştir. İzleme ve Değerlendirme yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler Grafik 3’te sunulmuştur.

Grafik 3. İzleme ve Değerlendirme Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 3'te İzleme ve Değerlendirme yeterlik alanındaki iki farklı alt yeterliğin programda yer alan 5 farklı ders içeriği ile karşılanabilecek nitelikte olduğu görülmektedir.

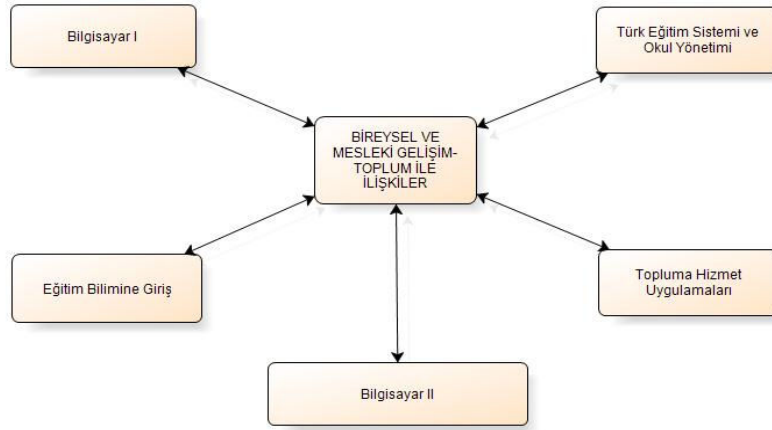
Üçüncü yeterlik alanı olan "Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler" kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Üçüncü Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırılacağı Dersler

3) BİREYSEL VE MESLEKİ GELİŞİM-TOPLUM İLE İLİŞKİLER	KAZANDIRILABİLECEK DERSLER
Mesleki Gelişimini Sağlayabilme	Eğitim Bilimine Giriş
Mesleki Etik Değerleri Oluşturabilme	Eğitim Bilimine Giriş; Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
Eğitim-Öğretim Sürecinde Eğitim Paydaşları ve Toplumun Diğer Üyeleri ile Çalışabilme	Topluma Hizmet Uygulamaları; Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
Bilişim Teknolojilerinden Mesleki Gelişim ve İletişim İçin Yararlanabilme	Bilgisayar I; Bilgisayar II

Tablo 3 incelendiğinde Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler yeterlik alanında belirlenen dört farklı alt yeterliğin dördünün de Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerde karşılandığı görülmektedir. Ayrıca Tablo 3 incelendiğinde *Eğitim Bilimine Giriş* ile *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* derslerinin bu yeterlik alanında ikişer alt yeterliği karşıladığı tespit edilmiştir. Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler Grafik 4'te sunulmuştur.

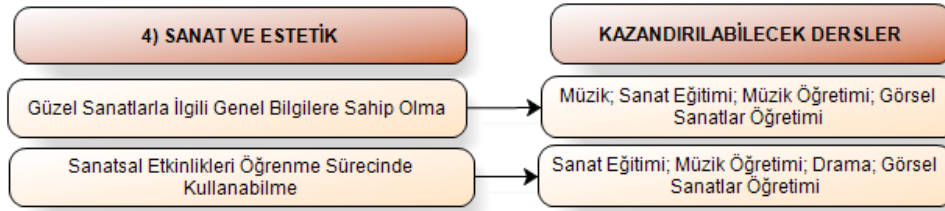
Grafik 4. Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum ile İlişkiler Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 4’te Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler yeterlik alanındaki 4 farklı alt yeterliğin programda yer alan 5 farklı ders içeriği ile karşılanabilecek nitelikte olduğu görülmüştür.

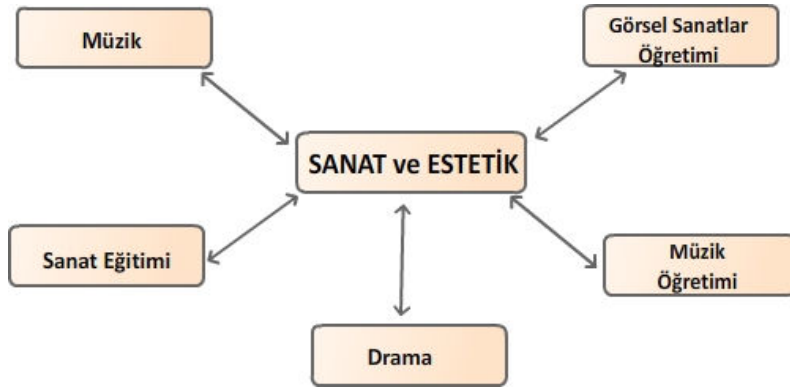
Dördüncü yeterlik alanı olan “Sanat ve Estetik” kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Dördüncü Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırılacağı Dersler



Tablo 4 incelendiğinde Sanat ve Estetik yeterlik alanında belirlenen dört farklı alt yeterliğin ikisinin Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerle karşılandığı görülmektedir. Diğer iki alt yeterlik ise Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerindeki derslerle ilişkilendirilemediği görülmüştür. Tablo 4’e ayrıca karşılanan derslerden Sanat Eğitimi, Müzik Öğretimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi derslerinin bu yeterlik alanında ikişer alt yeterliği karşıladığı tespit edilmiştir. Sanat ve Estetik yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler Grafik 5’te sunulmuştur.

Grafik 5.Sanat ve Estetik Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 5’de Sanat ve Estetik yeterlik alanındaki iki farklı alt yeterliğin programda yer alan 5 farklı ders içeriği ile karşılanabilecek nitelikte olduğu görülmektedir.. Bu dersler; *Müzik*, *Sanat Eğitimi*, *Müzik Öğretimi*, *Görsel Sanatlar Öğretimi* ve *Drama*’dır.

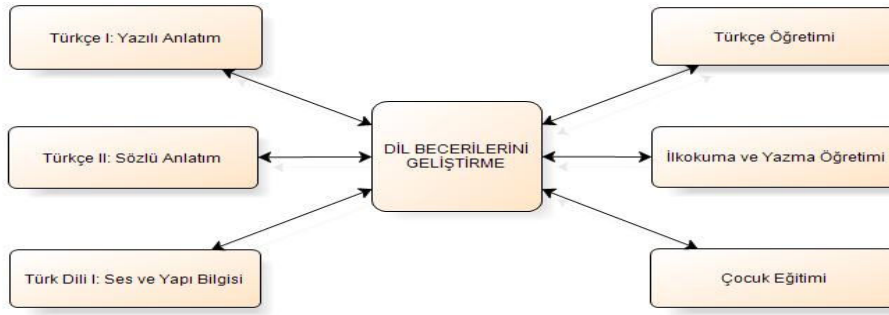
Beşinci yeterlik alanı olan “Dil Becerilerini Geliştirme” kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular ise Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Beşinci Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırabileceği Dersler

5) DİL BECERİLERİNİ GELİŞTİRME	KAZANDIRILABİLECEK DERSLER
Öğrencilerin Türkçe’yi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerilerini Geliştirebilme	Türkçe I: Yazılı Anlatım; Türkçe II: Sözlü Anlatım; Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi; Türkç...
Öğrencilerin Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirebilme	Türkçe I: Yazılı Anlatım; Çocuk Edebiyatı; İlkokuma ve Yazma Öğretimi; Türkçe Öğretimi
Türkçe’nin Doğru ve Etkili Kullanımı ve İletişim Açısından Model Olabilme	Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi

Tablo 5 incelendiğinde Dil Becerilerini Geliştirme yeterlik alanında belirlenen dört farklı alt yeterliğin üçünün Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerle karşılandığı görülmektedir. Diğer bir alt yeterlik ise Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerindeki derslerle ilişkilendirilememiştir. Dil Becerilerini Geliştirme yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler Grafik 6’da sunulmuştur.

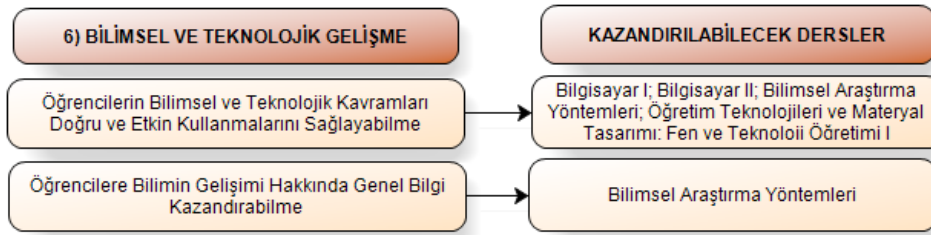
Grafik 6. Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 6’da Dil Becerilerini Geliştirme yeterlik alanındaki üç farklı alt yeterliğin programda yer alan 6 farklı ders içeriği ile karşılanabilecek nitelikte olduğu görülmektedir. Bu dersler; *Türkçe I: Yazılı Anlatım*, *Türkçe II: Sözlü Anlatım*, *Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi*, *Türkçe Öğretimi*, *Çocuk Edebiyatı*, *İlk okuma ve Yazma Öğretimi*’dir.

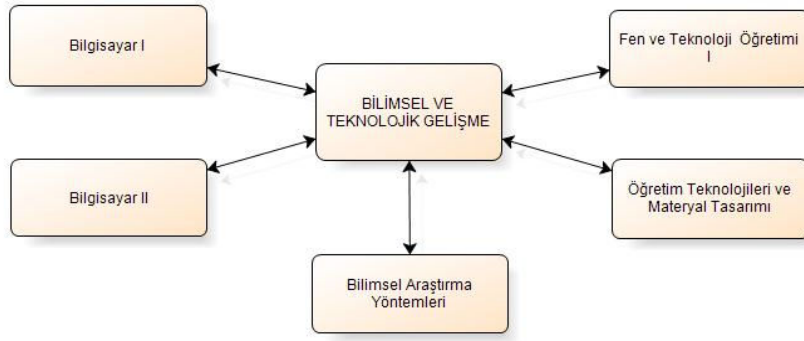
Altıncı yeterlik alanı olan Bilimsel ve Teknolojik Gelişme kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Altıncı Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırılacağı Dersler



Tablo 6’da Bilimsel ve Teknolojik Gelişme yeterlik alanında belirlenen üç farklı alt yeterliğin ikisinin Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerde karşılandığı görülmektedir. Diğer bir alt yeterlik ise Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerindeki derslerle ilişkilendirilememiştir. Tablo 6’da karşılanan derslerden *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* dersinin bu yeterlik alanında iki alt yeterliği karşıladığı tespit edilmiştir. Bilimsel ve Teknolojik Gelişme yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler Grafik 7’de sunulmuştur

Grafik 7. Bilimsel ve Teknolojik Gelişme Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 7’de Bilimsel ve Teknolojik Gelişme yeterlik alanındaki iki farklı alt yeterliğin programda yer alan 5 farklı ders içeriği ile karşılanabilecek nitelikte olduğu görülmüştür. Bu dersler; *Bilgisayar I*, *Bilgisayar II*, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, *Fen ve Teknoloji Öğretimi I*’dir.

Yedinci yeterlik alanı olan “Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.Yedinci Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırabileceği Dersler

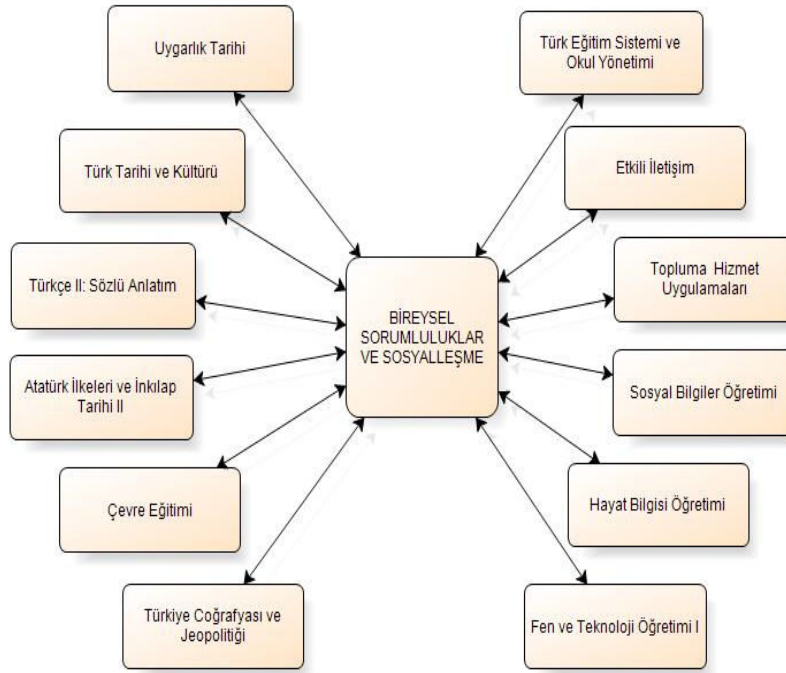
7) BİREYSEL SORUMLULUKLAR VE SOSYALLEŞME	KAZANDIRILABİLECEK DERSLER
Öğrencilerin, Kendisi ve Yakın Çevresini(ailesini, arkadaşlarını, okulunu) Tanımlarını Sağlayabilme	Topluma Hizmet Uygulamaları; Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
Öğrencilerin Demokratik Davranma ve Sorumluluk Bilinci Kazanmalarını Sağlayabilme	Hayat Bilgisi Öğretimi; Sosyal Bilgiler Öğretimi
Öğrencilerin Etkili İletişim Kurmalarını Sağlayabilme	Türkçe II: Sözlü Anlatım; Etkili İletişim
Öğrencinin Yaşadığı Doğal Çevreyi Tanıma ve Gözleme Becerisini Geliştirebilme	Çevre Eğitimi; Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği; Fen ve Teknoloji Öğretimi I
Öğrencide Doğal Afetlere Karşı Anlayış Geliştirebilme	Çevre Eğitimi
Öğrencide Doğayı Sevmeye ve Koruma Bilinci Oluşturabilme	Çevre Eğitimi
Öğrencide Zaman(geçmiş, şimdi ve gelecek) ve Değişim Bilinci Geliştirebilme	Uygurlık Tarihi; Türk Tarihi ve Kültürü
Atatürk’un Çocuk Hakları, İnsan Hakları, Demokrasi ve Vatandaşlık Hak ve Sorumlulukları Konusunda Görüşlerini Öğretim Ortamına Yansıtabilme	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II; Hayat Bilgisi Öğretimi; Sosyal Bilgiler Öğretimi

Tablo 7 de Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme yeterlik alanında belirlenen sekiz farklı alt yeterliğin tümünün Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinde farklı derslerde karşılandığı görülmektedir. Ayrıca Tablo 7 incelendiğinde *Çevre Eğitimi* dersinin bu yeterlik alanında üçer alt yeterliği, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* ve *Hayat Bilgisi Öğretimi* derslerinin ikişer alt yeterliği karşılayacak içerikte olduğu tespit edilmiştir.

Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek diğer dersler Grafik 8’de sunulmuştur.



Grafik 8. Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme Yeterlik Alanı Dersler



Grafik 8’de Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme yeterlik alanındaki sekiz farklı alt yeterliğin programda yer alan 12 farklı ders içeriği ile karşılanabilecek nitelikte olduğu görülmüştür. Bu dersler; *Topluma Hizmet Uygulamaları*, *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, *Hayat Bilgisi Öğretimi*, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, *Türkçe II: Sözlü Anlatım*, *Etkili İletişim*, *Çevre Eğitimi*, *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, *Fen ve Teknoloji Öğretimi I*, *Uygarlık Tarihi*, *Türk Tarihi ve Kültürü*, *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II*’ dir.

Sekizinci yeterlik alanı olan “Beden Eğitimi ve Güvenlik” kapsamındaki alt yeterliklerin programda hangi derslerde kazandırılacağına ilişkin bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Sekizinci Yeterlik Alanındaki Alt Yeterliklerin Kazandırabileceği Dersler

8) BEDEN EĞİTİMİ VE GÜVENLİK	KAZANDIRILABİLECEK DERSLER
Öğrencilerin Ritm ve Müzik Eşliğinde Jimnastik ve Dans Hareketlerini Geliştirmelerine Rehberlik Etme	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü; Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi
Öğrencilere Ferdi Sporlar ve Takım Sporları İle İlgili Temel Bilgi ve Becerileri Kazandırabilme	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü
Öğrencilerin Ferdi Sporlar ve Takım Sporları İle İlgili Motor Becerilerini Geliştirebilme	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü
Spor Sakatlanmalarında İlk Yardım Kurallarını Uygulayabilme	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü; Trafik ve İlk Yardım

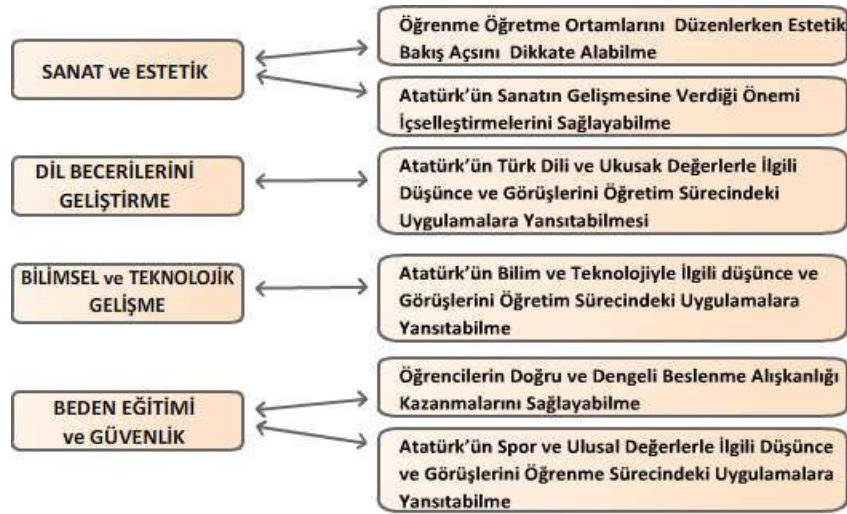
Tablo 8’e göre Beden Eğitimi ve Güvenlik yeterlik alanını için belirlenen altı farklı alt yeterlikten dördünün Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nda üç farklı derste karşılandığı görülmüştür. Diğer iki alt yeterlik ise Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içerikleriyle ilişkilendirilememiştir. Tablo 8.’de ayrıca bu derslerden *Beden Eğitimi ve Spor Kültürü* dersinin dört

alt yeterliliği karşıladığı görülmüştür. Beden Eğitimi ve Güvenlik yeterlik alanı alt yeterliklerini karşılayabilecek içerikteki diğer dersler ise; *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi ile Trafik ve İlk Yardım*'dir.

### Lisans Programınca Karşılanmayan Alt Yeterlikler

Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri çalışması kapsamında 8 farklı yeterlik alanında toplam 39 alt yeterlik belirlenmiştir. Araştırma kapsamında 6 alt yeterliğin Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki ders içeriklerinde kapsamadığı belirlenmiştir. Grafik 9' da karşılanmayan alt yeterlikler ve buldukları yeterlik alanları sunulmuştur.

Grafik 9. Karşılanmayan Yeterlik Alanları ve Alt Yeterlikler



Grafik 9'a göre Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı kapsamındaki alan ve alan eğitimi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür kodlu derslerde karşılanmayan yeterliklere ilişkin 4 farklı yeterlik alanından toplam 6 yeterliğin (%15) olduğu görülmüştür. Sanat ve Estetik yeterlik alanından 2 alt yeterliğin, Dil Becerilerini Geliştirme yeterlik alanından 1 alt yeterliğin, Bilimsel ve Teknolojik Gelişme yeterlik alanından 1 alt yeterliğin, Beden Eğitimi ve Güvenlik yeterlik alanından 2 alt yeterliğin Sınıf Öğretmenliği Ders İçerikleri ile karşılanmadığı görülmüştür.

### 4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün 25.07.2008 tarih ve Özel Alan Yeterlikleri konulu yazısında belirlenen Özel Alan Yeterlikleri'nin; Öğretmen Yetiştirme Politikalarının belirlenmesinde, Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde, öğretmen seçiminde, öğretmenlerin iş başarımlarının performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde (MEB, 2008) kullanılması ve dikkate alınması amacıyla hazırlandığı belirtilmektedir. Alanyazında da öğretmen yetiştiren kurumların Milli Eğitim Bakanlığı'nca belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri de göz önünde bulundurulması ve



öğretmen adaylarına bu doğrultuda eğitim sağlaması gerektiği vurgulanmıştır (Avcı ve Cinoğlu, 2012; Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2011).

Görüldüğü üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan yeterliklerin öğretmen yetiştiren kurumların öğretim programlarında kullanılmasının beklendiğini açıkça ifade edilmiş araştırmacılar tarafından da vurgulanmıştır. Bu bağlamda mevcut duruma bakıldığında ise “Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama” başlıklı yazıda Yüksek Öğretim Kurumu tarafından öğretmen eğitimi programları ders içeriklerinin güncellenme gerekçesinin daha çok “2003-2004 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ilköğretim programlarında yapılan değişiklikler” olduğu görülmektedir (YÖK, 2006).

Dolayısıyla 2006 yılında yapılan güncelleme çalışmaları, 2008 yılında ortaya konan Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmamıştır. Ancak buna rağmen bu araştırma sonunda Milli Eğitim Bakanlığınca 2008 yılında belirlenen 39 Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliği’nden 33’nün YÖK Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerini kapsadığı görülmüştür. Diğer bir ifadeyle özel alan yeterliklerinin %85 mevcut ders içeriklerinde de vurgulanmaktadır. Ders içeriklerinde karşılanamayan yeterlik oranının ise %15 olduğu belirlenmiştir.

Kurudayıoğlu ve Tüzel (2011) tarafından gerçekleştirilen, Türkçe Eğitimi Lisans Programının Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri Açısından İncelenmesi başlıklı çalışmada, 2006 yılında YÖK tarafından uygulamaya konulan Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki alan ve alan eğitimi ders içeriklerinin yalnızca %48’inin Türkçe Öğretmeni Özel alan Yeterlikleri’ni karşıladığı görülmektedir. Bu sonuçla karşılaştırıldığında Sınıf Öğretmenliği Lisans programındaki derslerin içerik bakımından Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’ni büyük ölçüde karşıladığı söylenebilir.

Araştırmada ayrıca Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki derslerden *Eğitim Psikolojisi, Beden Eğitimi ve Spor Kültürü, Bilimsel Araştırma Yöntemleri derslerinin* 4 farklı özel alan yeterliğini gerçekleştirmeye yönelik olduğu görülmüştür. *Eğitim Bilimine Giriş, Çevre Eğitimi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Sanat Eğitimi, Hayat Bilgisi Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Görsel Sanatlar Öğretimi ve Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* olmak üzere 9 derse ait içeriğin ise 3 öğretmen yeterliğini kapsayacak nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca sekiz farklı yeterlik alanı içinden Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı derslerinin en fazla (%21) “*Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim*” ile “*Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme*” yeterlik alanlarıyla ilişkilendirilebildiği görülmüştür.

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki ders içerikleri ile ilişkilendirilmeyen yeterliklerin daha çok doğrudan sınıf uygulamasına yönelik değildir. Bu yeterliklerin daha çok öğretmenin içselleştirdiği durumları uygulamaya yansıtması şeklinde olduğu değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’nin, mevcut Lisans Programı ders içerikleri

tarafından kapsanmasına rağmen hiçbiri ders içeriğiyle ilişkilendirilemeyen 6 alt yeterliğin programlarda kapsanacak şekilde Lisans Programı ders içeriklerinin güncellenmesi önemlidir.

YÖK tarafından belirlenen Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içerikleri, bir eğitim ya da ders öğretim programı olarak değil bir müfredat şeklindedir. Dolayısıyla bir öğretim programında her ders için belirlenen kazanım ya da hedefler tanımlanmamıştır. Öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme gibi programa ait temel bileşenler oluşturulmamıştır. Yalnızca ders içerikleri yani derslere ait kur tanımları oluşturulmuştur. Dolayısıyla YÖK' tarafından ulusal ve uluslararası eğitim dinamikleri dikkate alınarak her ders için ayrı kazanım ya da amaçlar belirlenebilir.

Diğer taraftan aynı ders farklı öğretim elemanları tarafından verilirken ders içerikleri YÖK ders tanımıyla sınırlı kalmayabilmektedir. Farklı öğretim elemanlarınca verilen aynı derse ait içeriğin belirlenen öğretmen yeterliklerini ne ölçüde karşıladığı araştırılabilir. Özel Alan Yeterlikleri ile sınırlı tutulan bu araştırma Genel Öğretmen Yeterliklerini bakımından da incelenebilir. Lisans programlarında derslerin kredi yükleri ve karşıladıkları yeterlikler göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenebilir.

MEB öğretmen yeterliklerinin belirlenmesinde; “ölçülebilirlik”, “genellik”, “bütünlük”, “tekrarlanabilirlik” ve “işlevsellik” ilkelerinin dikkate alındığı belirtilmiştir. Yeterliklerin sıralanmasının ise; “süreç içinde öncelik”, “yığılabilirlik”, “kullanım sıklığı” ilkelerine göre yapıldığı belirtilmiştir (MEB, 2002). Belirlenen yeterliklerin bu ölçütlere ve ilkelere ne ölçüde uygun olduğu da bir başka araştırma konusu olabilir.

## KAYNAKÇA

- Avcı, Y. E ve Cinoğlu, M.. (2012). Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin görüşleri. (Kilis İli Örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3),105-128. < [sosyaldergi.usak.edu.tr/2012-3/201203makale8.pdf](http://sosyaldergi.usak.edu.tr/2012-3/201203makale8.pdf)> (Erişim: 15.12.2012).
- Baloğlu, N. (2001). *Etkili sınıf yönetimi*. Ankara: Baran Ofset.
- Bursalıoğlu, Z.(2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demiral, H., Baydar, F. ve Gönen, İ. (2010). Sınıf öğretmenliği özel alan yeterlilikleri hakkında öğretmen adaylarının görüşleri. *Sözlü Bildiri 9.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, Elazığ.
- Ekinci, A. ve Öter, Ö. M. (2010). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki ve özel alan yeterlikleri. *Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi*.<[http://duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/Ogretmen\\_Adaylari\\_i%C3%A7\\_mizampaj.pdf](http://duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/Ogretmen_Adaylari_i%C3%A7_mizampaj.pdf)> (Erişim:15.10.2012)
- Köktaş, Ş. K. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Kuran, K. (2002). Öğretmenlik mesleği niteliği ve önemi. (Ed. Adil Türkoğlu) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, 253-278. Ankara: Mikro Yayınları.
- Kurudayı, M. ve Tüzel, S.(2011). Türkçe eğitimi lisans programının Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 1 (2), 40-51.
- MEB. (2002). Öğretmen yetiştirme ve eğitimi genel müdürlüğü. öğretmen yeterlilikleri. Ankara: MEB Yayınları.< <http://otmg.meb.gov.tr/Yayin.html>> (Erişim: 15.10.2012)

- MEB. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2008). *Öğretmen Yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Özdemir, M. ve Sönmez, S. (2000). *Öğretmen elkitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Uğurlu, C. T. ve Polat, S. (2011). Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 68-74.<<http://dergi.cumhuriyet.edu.tr/ojs/index.php/sosyalbilimler/article/view/785>>(Erişim: 27.10.2012).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Matbaası.
- YÖK. (2006). Eğitim fakültelerinde uygulanacak yeni programlar hakkında açıklama. <<http://www.yok.gov.tr/component/option.com>> (Erişim: 2.11.2012)